

Тема 4. Художні техніки: традиційні та сучасні

Людмила Миколаївна Шульга

*к.пед.н, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти ЗНУ,
email: lnshulga@ukr.net*

Зміст

- Поняття художніх технік.
- Види технік в образотворчому мистецтві.
- Значення технік для розвитку творчих здібностей дітей.
- Традиційні художні техніки.
- Сучасні художні техніки.
- Нетрадиційні методи зображення.
- Використання цифрових технологій у мистецтві.
- Комбінування технік у дитячій творчості.
- Вибір художньої техніки.

Поняття художньої техніки

- Художня техніка – це сукупність методів, прийомів і засобів, які використовує митець для створення мистецького твору.
- Художня техніка включає:
 - вибір матеріалів, інструментів та спосіб їх застосування для передачі форми, кольору, текстури та композиції

Класифікація художніх технік

1. Графічні техніки

- Олівець (твердий, м'який, кольоровий)
- Вугілля
- Сангвініт
- Пастель
- Ліногравюра
- Туш і перо
- Фломастери та маркери

Класифікація художніх технік

2. Живописні техніки

- Акварельний живопис
- Гуашевий живопис
- Олійний живопис
- Акриловий живопис
- Темпера
- Енкаустика (малювання воском)

Класифікація художніх технік

3. Скульптурні техніки

- Ліплення (глина, пластилін, гіпс)
- Різьблення (по дереву, каменю)
- Лиття (метал, гіпс)

Класифікація художніх технік

4. Декоративно-прикладні техніки

- Вишивка
- Аплікація
- Батик (розпис тканини)
- Мозаїка
- Витинанка
- Квілінг

Класифікація художніх технік

5. Змішані та нетрадиційні техніки

- Друковані техніки (монотипія, штампування)
- Колаж
- Гратографія (техніка гравіювання)
- Малювання пальцями, піском, кавою
- Поєднання різних матеріалів (фото + малюнок, живопис + текстиль)

Особливості використання художніх технік у початковій школі

- **Доступність матеріалів:** у початковій школі використовуються прості та безпечні техніки, такі як малювання гуашшю, аплікація, ліплення з пластиліну.
- **Розвиток моторики:** малювання пензлем, пальцями або вирізання паперу сприяють розвитку дрібної моторики рук.
- **Емоційне та когнітивне збагачення:** художні техніки допомагають дітям виражати емоції, розвивають креативне мислення та уяву.
- **Інтеграція з іншими дисциплінами:** використання художніх технік у вивченні природничих наук (створення ілюстрацій тварин), математики (геометричні орнаменти) або історії (малювання історичних постатей).

Визначення сучасних художніх технік

- Сучасні художні техніки – це інноваційні або модифіковані традиційні методи створення зображень, які активно використовують нові матеріали, цифрові технології та нестандартні прийоми.
- Сучасні художні техніки дозволяють урізноманітнити мистецький процес, зробити його цікавішим і доступнішим для дітей.

Основні сучасні художні техніки

Цифрові та мультимедійні техніки

- **Малювання на планшеті** (використання додатків для цифрового мистецтва, таких як Procreate, Tayasui Sketches, Krita)
- **Створення анімації** (просте покадрове анімування малюнків у Stop Motion Studio)
- **Фотомонтаж та цифровий колаж** (поєднання власних малюнків із фотографіями)
- **Розширена реальність (AR) у мистецтві** (використання спеціальних додатків для взаємодії з віртуальними зображеннями)

Використання у школі: створення цифрових ілюстрацій, коміксів, інтерактивних історій, анімованих малюнків, навчання основам дизайну.

Основні сучасні художні техніки

Експериментальні живописні техніки

- **Ебру (малювання на воді)** – створення химерних візерунків, які потім переносяться на папір.
- **Акриловий "підлив" (Fluid Art)** – використання рідких фарб для створення абстрактних композицій.
- **Скретч-арт (гратографія)** – малювання на спеціальному папері, покритому чорним восковим шаром.
- **Спрей-арт** – використання розпилювачів фарби, штампів та трафаретів.

Використання у школі: розвиток моторики, експериментування з кольорами, створення незвичайних текстур, робота в групах.

Основні сучасні художні техніки

Нетрадиційні техніки малювання

- **Малювання піском** – створення картин на скляній поверхні або папері за допомогою сипучих матеріалів.
- **Малювання ниткою** – створення відбитків за допомогою фарби та мотузки.
- **Малювання пальцями та долонями** – розвиток тактильного сприйняття.
- **Малювання свічкою + акварель** – техніка "резисту", коли воскові лінії не пропускають фарбу.

Використання у школі: стимулювання тактильного розвитку, креативного мислення, зняття напруги, розвиток уяви.

Основні сучасні художні техніки

Змішані та екологічні техніки

- **Апсайкл-арт** – створення мистецьких об'єктів із вторинних матеріалів (пластик, газети, тканина).
- **Природні матеріали** – використання листя, квітів, гілок, насіння у творчості.
- **Створення текстурного живопису** (поєднання різних матеріалів: тканини, піску, гіпсу, кави тощо).
- **Колаж та асамбляж** (об'ємні композиції з підручних матеріалів).

Використання у школі: розвиток екологічної свідомості, творчої взаємодії з природою, створення об'ємних артоб'єктів.

Переваги використання сучасних художніх технік у початковій школі

- **Розвиток креативного мислення** – діти експериментують з різними матеріалами та інструментами.
- **Формування сенсорного досвіду** – взаємодія з текстурними, сипучими, нетрадиційними матеріалами.
- **Підвищення мотивації до навчання** – діти з інтересом використовують новітні технології у творчості.
- **Соціалізація та співпраця** – групові проєкти, спільні творчі роботи.
- **Зниження рівня стресу** – арттерапевтичний ефект від роботи з різними техніками

Нетрадиційні методи зображення

- Нетрадиційні методи зображення – це нестандартні способи художньої діяльності, що відрізняються від класичних технік (олівець, акварель, гуаш) і передбачають використання різноманітних матеріалів, інструментів та експериментальних підходів.
- Нетрадиційні методи зображення сприяють розвитку дрібної моторики, креативності, уяви та допомагають дітям вільно виражати свої емоції через мистецтво.

Основні нетрадиційні методи зображення

1. Малювання незвичайними матеріалами

- **Малювання пальцями, долонями та кулаками**

Розвиває тактильне сприйняття, координацію рухів, допомагає дітям, які ще не вміють добре користуватися пензлем.

Використання: створення текстурних малюнків, тварин, квітів.

- **Малювання нитками та мотузками**

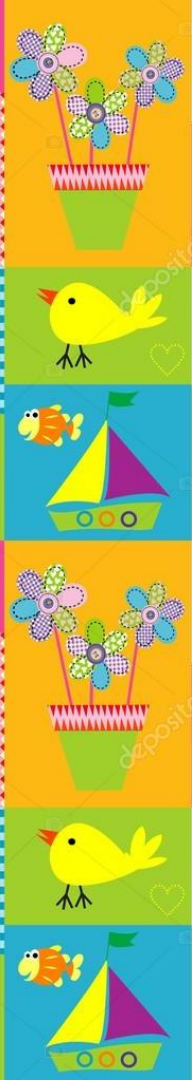
Техніка "відбитка": змочена у фарбі нитка складається на папері, накривається другим листом і притискається. Потім створюється дзеркальний малюнок.

Використання: абстрактні композиції, квіти, дерева.

- **Малювання свічкою + акварель (техніка резисту)**

Малюнок виконується воском, після чого зафарбовується аквареллю. Білі лінії залишаються видимими.

Використання: зимові сюжети, зірки, хвилі, казкові сцени.

Основні нетрадиційні методи зображення

1. Малювання незвичайними матеріалами

- **Малювання піском**

Використовується сипучий пісок для створення тимчасових картин на склі або папері.

Використання: розвиток моторики, творчого самовираження, створення анімацій.

- **Малювання поролоновими губками та тампонами**

Дозволяє створювати м'які градієнти, фактурні ефекти.

Використання: фони, квіти, хмари

Основні нетрадиційні методи зображення

2. Відбиткові техніки

- **Монотипія (однократний відбиток)**

Фарба наноситься на гладку поверхню (скло, пластик), а потім накладається папір, створюючи унікальний відбиток.

Використання: створення дзеркальних зображень, морських та космічних сцен.

- **Малювання трафаретами та штампами**

Використання вирізаних форм, природних матеріалів (листя, овочі, губки) для нанесення фарби.

Використання: осінні композиції, декоративні орнаменти.

- **Малювання мильними бульбашками**

У фарбовану мильну воду дують через трубочку, а отримані бульбашки залишають сліди на папері.

Використання: хмарні ефекти, морська тематика.

Основні нетрадиційні методи зображення

3. Колажні техніки та змішані методи

- **Колаж (поєднання різних матеріалів)**

Вирізання зображень із журналів, газет, тканини та їх комбінування на папері.
Використання: створення композицій на історичні теми, абстрактні роботи.

- **Аплікація (накладання вирізаних фігур на фон)**

Паперова, текстильна, комбінована.

Використання: створення пейзажів, сюжетних композицій.

- **Декупаж (прикрашання предметів паперовими елементами)**

Застосовується для оформлення коробок, дощечок, вазонів.

Використання: розпис подарунків, святкових декорацій.

- **Асамбляж (створення об'ємних композицій з різних матеріалів)**

Поєднання тканин, гудзиків, ниток, природних матеріалів.

Використання: інтеграція мистецтва з природознавством.

Використання нетрадиційних методів у початковій школі

На уроках мистецтва

- Ознайомлення з різними техніками.
- Використання незвичних матеріалів для розвитку творчого мислення.

У міжпредметній інтеграції

- Малювання піктограм та символів на уроках мови.
- Виготовлення історичних колажів на уроках природознавства.
- Творчі математичні аплікації (наприклад, фігури з геометричних форм).

Для арт-терапії та розвитку емоційного інтелекту

- Малювання піском для релаксації.
- Відбиткові техніки для роботи зі страхами.
- Колажування як спосіб самовираження.

Використання цифрових технологій у мистецтві

Визначення цифрового мистецтва

- Цифрове мистецтво (Digital Art) – це напрям мистецтва, що використовує комп'ютерні технології та цифрові інструменти для створення художніх творів.
- Воно включає малювання на графічних планшетах, 3D-моделювання, анімацію, віртуальну реальність та багато інших цифрових форматів.

Основні напрями цифрового мистецтва

1. Цифровий живопис та ілюстрація

- **Графічні редактори** (Adobe Photoshop, Procreate, Krita, Corel Painter) дозволяють створювати цифрові картини, що імітують традиційні техніки (акварель, олія, пастель). Використання: створення ілюстрацій, коміксів, концепт-арту, навчальних матеріалів.

2. 3D-модельювання та візуалізація

- **Програми: Blender, 3ds Max, ZBrush, Maya.** Використання: розробка анімації, архітектурних проєктів, відеоігор, кіноіндустрія.

Основні напрями цифрового мистецтва

3. Анімація та відеоарт

- **2D-анімація** (Toon Boom Harmony, Adobe Animate) – мультфільми, рекламні ролики.
3D-анімація (Cinema 4D, Autodesk Maya) – візуальні ефекти у фільмах, VR/AR-ігри.
Motion Design (Adobe After Effects) – динамічні графічні проекти.
Використання: мультфільми, кліпи, освітні відео, презентації.

Основні напрями цифрового мистецтва

4. Віртуальна та доповнена реальність (VR/AR)

- Використання шоломів VR (Oculus Rift, HTC Vive) для створення інтерактивного мистецтва.
AR (доповнена реальність) застосовується у мобільних додатках, наприклад, для інтерактивних картин (Artivive, Google AR).
Використання: музейні експозиції, мистецькі перформанси, освітні програми.

Основні напрями цифрового мистецтва

5. Генеративне мистецтво та штучний інтелект

- **Алгоритмічне мистецтво** – створення зображень за допомогою кодів (Processing, p5.js).

AI-арт – використання нейромереж (DALL·E, Midjourney) для створення картин.

Використання: цифровий дизайн, персоналізовані ілюстрації, інтерактивні проєкти.

Використання цифрових технологій у навчанні мистецтва

- **Уроки малювання на планшетах** – оволодіння базовими інструментами цифрового мистецтва.
- **3D-друк у школах** – створення макетів та моделей для візуалізації навчального матеріалу.
- **Створення анімаційних проєктів** – розвиток навичок командної роботи та креативного мислення.
- **Віртуальні екскурсії музеями** – використання VR/AR для знайомства з мистецтвом.

Комбінування технік у творчості молодших школярів

- **Комбінування технік** – це поєднання різних художніх прийомів та матеріалів у процесі створення творчих робіт.
- Комбінування технік дозволяє урізноманітнити мистецьку діяльність учнів, розширити їхній творчий досвід і стимулювати експерименти з кольорами, текстурами та композицією.

Види комбінованих технік у початковій школі

1. Поєднання традиційних технік

- **Малювання + графіка** – використання акварелі чи гуаші для фону, а деталей – олівцем, фломастерами або тушшю.

Приклад: пейзаж із промальованими контурами або деталізованими об'єктами.

- **Акварель + воскова крейда (техніка резисту)** – попереднє нанесення малюнка воском із подальшим покриттям аквареллю. Приклад: зимовий пейзаж, зоряне небо.

- **Гуаш + суха пастель** – створення барвистих композицій із додатковим розтушовуванням. Приклад: яскраві натюрморти, казкові сюжети.

Види комбінованих технік у початковій школі

2.2. Поєднання малюнка з відбитковими техніками

- **Акварель + монотипія** – створення відбитка рідкою фарбою на гладкій поверхні, що дає унікальну текстуру. Приклад: зображення підводного світу, фантазійних дерев.
- **Малювання + штампи з природних матеріалів** – використання відбитків листя, овочів, губок для створення текстур. Приклад: осінні композиції, квіткові орнаменти.

Види комбінованих технік у початковій школі

2.3. Комбінування малювання та аплікації

- **Колаж + малювання** – вирізані елементи з паперу чи тканини комбінуються з промальованими деталями. Приклад: аплікація з паперовими силуетами тварин та промальовуванням довіклля.
- **Аплікація + декоративний розпис** – прикрашення аплікацій намальованими візерунками. Приклад: народні орнаменти, стилізовані квіти та візерунки.

Види комбінованих технік у початковій школі

2.4. Інтеграція цифрових технологій

- **Малювання на папері + цифрова обробка** – сканування малюнка та його редагування у графічному редакторі. Приклад: створення коміксів, додавання анімаційних елементів.
- **Реальне малювання + доповнена реальність (AR)** – використання додатків для взаємодії з намальованими об'єктами. Приклад: інтерактивні ілюстрації, які "оживають" через мобільний додаток.